

Sorbán Kinga

A videomegosztó platformok európai szabályozásának aktuális kérdései

Napjainkban az újmédia-szolgáltatások egyre nagyobb teret foglalnak el a felhasználók tartalomfogyasztásában és a médiapiaccon egyaránt. A videomegosztó platformok népszerűségének növekedésével párhuzamosan keletkezett az igény arra, hogy az ilyen újfajta, audiovizuális médiaszolgáltatásnak nem nevezhető, de audiovizuális tartalmakat a felhasználóhoz közvetítő szolgáltatásokat definiáljuk, és elhelyezzük őket az európai audiovizuális szabályozás rendszerében. 2016. május 25-én az Európai Bizottság nyilvánosságra hozta az Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv módosítását célzó javaslatát, amelyben új szolgáltatási kategóriaként nevezi meg a videomegosztóplatform-szolgáltatásokat is. Mivel az európai és a magyar médiaszabályozás jelenleg nem ismeri a szolgáltatásnyújtásnak ezt a kategóriáját, mind a jogalkotó, mind a gyakorlati szakemberek számára számos kérdést és kihívást vet fel a videomegosztóplatform-szolgáltatók helyzete. E tanulmány arra a kérdésre keres választ, hogy miként definiálhatóak a videomegosztóplatform-szolgáltatások, hol helyezhetők el az audiovizuális média értékláncában, valamint bemutatja az európai szabályozás tervezett irányát.¹

Bevezetés

Amióta az internet megjelent, világméretűvé vált, és használata tömeges méretekben elterjedt, időről időre fellángolnak a szabályozhatóságával kapcsolatos viták. A kezdetekben ezek a viták még arról szóltak, hogy kívánatos, illetve lehetséges-e szabályozni egy ilyen globális számítógépes hálózatot. Azóta bebizonyosodott, hogy nemcsak lehetséges, hanem bizonyos alapjogok védelme, közérdekű célok megvalósítása, illetve az egészséges gazdasági verseny feltételeinek biztosítása érdekében szükséges is. A szabályozás mikéntje ugyanakkor mind a mai napig kihívás elé állítja a jogalkotókat. Élénk viták folynak arról, hogy az online környezetben mit és hogyan kellene szabályozni. Az internet szabályozásával kapcsolatos kérdések egyik aktuális szegmense az interneten keresztül nyújtott audiovizuális médiaszolgáltatások szabályozása, valamint az audiovizuális médiaszolgáltatásnak nem minősülő, mégis jelentős mértékben audiovizuális tartalmat is kínáló szolgáltatások szabályozása.

Tanulmányomban a videomegosztó platformok szabályozásának kérdését igyekszem körbejárni. Ez azért is aktuális téma, mert folyamatban van az Audiovizuális Médiaszolgáltatásokról szóló irányelv² (a továbbiakban: AVMS-irányelv) felülvizsgálata, az Európai Bizottság 2016 májusában nyilvánosságra hozott jogszabálytervezete pedig kiterjesztené az irányelv hatályát a videomegosztóplatform-szolgáltatásokra is.³ Mindezt azért, mert az európai piacon is általános

1 A szerző a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság munkatársa, e tanulmány azonban nem tekintendő a hatóság hivatalos álláspontjának.

2 Az Európai Parlament és a Tanács 2010/13/EU irányelve a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról.

3 Javaslat: Európai Parlament és a Tanács irányelve a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 2010/13/EU irányelvnek a változó piaci körülményekre tekintettel való módosításáról.

trend, hogy az *over-the-top* (OTT)⁴ alapon nyújtott tartalomszolgáltatások köre rohamosan bővül, az okostelevíziók lakosság körében való elterjedésével pedig a lekérhető médiaszolgáltatást nyújtó szolgáltatók és a videomegosztók is a nagy képernyőre kerülnek, és egyre meghatározóbb szereplői az audiovizuális piacnak. A Nielsen közönségmérés adatai szerint:

„A 4 évnél idősebb, tévés háztartásban élő népesség egyharmada fogyaszt tévés jellegű tartalmakat az interneten, [...] a teljes népesség körében minden ötödik személy él okostévével rendelkező háztartásban, és mintegy félmillióan használják internetezésre is az arra alkalmas tévékészüléküket: jellemzően zenehallgatás, illetve különböző videotartalmak megtekintésének céljából.”⁵

Noha az irányelv módosítását célzó tervezetet várhatóan csak 2018-ban fogadják el, a videomegosztóplatform-szolgáltatások szabályozása már most foglalkoztatja a tagállamok audiovizuális médiával foglalkozó szakembereit. Már egészen biztos, hogy a videomegosztóplatform-szolgáltatások megkerülhetetlenek lesznek az újmédia-szabályozási diskurzusban, jóllehet még kérdéses, hogy milyen terjedelemben és miként lesznek szabályozva. Tanulmányom célja, hogy bemutassa a videomegosztóplatform-szolgáltatások jelenlegi helyzetét, és felhívja a figyelmet a jövőben várható változásokra és szabályozási kihívásokra. A következő kérdéseket igyekszem körbejárni:

- A videomegosztóplatform-szolgáltatás fogalma.
- A videomegosztóplatform-szolgáltatások elhelyezkedése az audiovizuális értékláncban.
- Az európai szabályozás várható iránya az AVMS-irányelv alapján.
- Az új szabályozás által életre hívott kihívások, amelyekkel a jövőben számolni kell.

A videomegosztóplatform-szolgáltatás fogalma

Mindenekelőtt szükségesnek tartom tisztázni, hogy mit is értünk pontosan videomegosztóplatform-szolgáltatáson. E szolgáltatástípusnak egyelőre nincs elfogadott jogszabályi definíciója, noha az Európai Unióban az AVMS-irányelv felülvizsgálata keretében zajlik a fogalom kodifikálása. Le kell szögezni, hogy a videomegosztóplatform-szolgáltatás semmiképpen sem tekinthető az audiovizuális médiaszolgáltatás egyik fajtájának, hanem külön kategóriát képvisel, így a fogalmi elemek tisztázása mellett az elhatárolási kérdések is fontos szerepet kapnak. Az AVMS-irányelv lehetséges módosításait tartalmazó tervezetet segítségül hívva a videomegosztóplatform-szolgáltatás fogalma az alábbi jelentős ismérvek mentén írható le:

- A szolgáltatás jelentős mennyiségű olyan műorszám vagy a felhasználó által előállított videó tárolásával jár, amelyért a videomegosztó platform szolgáltatója nem tartozik szerkesztői felelősséggel.
- A tárolt tartalom szervezését a szolgáltatás nyújtója határozza meg egyebek között automatikus úton vagy algoritmussal, különösen tárhelyszolgáltatás, megjelenítés, megjelölés és sorba rendezés révén.
- A szolgáltatásnak, illetve a szolgáltatás valamely elkülöníthető részének elsődleges célja az, hogy műorszámokat és a felhasználók által előállított videókat jutasson el a közönséghez tájékoztatás, szórakoztatás vagy oktatás céljából.
- A szolgáltatás a 2002/21/EK irányelv 2. cikkének a) pontja értelmében vett elektronikus hírközlő hálózaton keresztül érhető el.

4 Azokat a szolgáltatásokat nevezzük OTT-szolgáltatásnak, amelyeknél az interneten keresztül szolgáltatást nyújtó szolgáltató nem felelős a végfelhasználóhoz, fogyasztóhoz történő jelátvitelért: a felhasználó a „nyílt interneten” keresztül éri el az OTT-szolgáltatást. Lásd NMHH: Az over-the-top tartalomszolgáltatások hatása a médiarendszerre. Nyilvános konzultáció, http://nmhh.hu/dokumentum/165093/nmhh_ott_hatasa_a_mediarendszerre_nyilvanos_konzultacio_2014.pdf (letöltés: 2017. IX. 28.).

5 Nielsen közönségmérés. TVPlusz 2016, *Nielsentamtv.hu*, 2016. július 14., http://www.nielsentam.tv/Uploads/Hungary/res_TVplusz_2016_snapshot_hun.pdf (letöltés: 2017. I. 19.).

A fenti meghatározás elemei közül különösen a szerkesztői felelősséget tartom indokoltnak kifejteni, hiszen a szolgáltatásnak ez az az ismérve, amelynek segítségével a legszemléletesebben el lehet határolni a videomegosztó-platform-szolgáltatást az audiovizuális médiaszolgáltatástól. A jelenleg hatályban lévő AVMS irányelv rendelkezése alapján egy szolgáltató akkor rendelkezik szerkesztői felelősséggel, ha a műsorszámok kiválasztása és összeállítása felett tényleges ellenőrzést gyakorol. Nem kétséges, hogy a műsorrend, illetve a műsorkínálat összeállítása során a hagyományos televíziós szolgáltatások, továbbá a lekérhető szolgáltatások esetében megvalósul a tényleges ellenőrzés. Más a helyzet azonban a videomegosztó platformok esetében. Itt ugyanis a szolgáltató – látszólag – nem gyakorol ellenőrzést a szolgáltatásban megjelenő tartalmak felett.

A videomegosztóplatform-szolgáltatások technikailag az e-kereskedelmi irányelv⁶ szerinti tárhelyszolgáltatásnak, azon belül is videotárhely-szolgáltatásnak (*video hosting service*) minősülnek. Az e-kereskedelmi irányelv 14. cikke szerint az a szolgáltató, amelynek a tevékenysége csupán információ tárolásából áll, bizonyos feltételek teljesülése esetén mentesül a tárolt információért való felelősség alól. Egyre nagyobb problémát jelent azonban az, hogy a videomegosztóplatform-szolgáltatók tevékenysége távolodni kezd a hagyományos tárhelyszolgáltatási tevékenységtől. A szolgáltatók ugyanis a pusztán online tárhely biztosításánál strukturáltabb tevékenységet végeznek, és ezzel összességében befolyásolják a végfelhasználói élményt, a tartalmak rendszerezését, megjelenítését. Egyrészt interfészt, azaz felhasználói felületet biztosítanak, amely megkönnyíti a feltöltött tartalom keresését és megjelenítését, azonban a fogyasztók számára megnehezíti annak felismerését, hogy tárhelyszolgáltatói tevékenységgel állnak-e szemben, vagy valamely harmadik személy tartalomszolgáltatását látják. Másrészt a tárhelyszolgáltatók felfedezték a felhasználók által feltöltött tartalmakhoz kapcsolt reklámokban rejlő potenciális bevételi forrást, ezért maguk is reklámhelyeket értékesítenek. Harmadrészt olyan algoritmusokat használnak, amelyek segítségével a felhasználók könnyebben rátalálhatnak az érdeklődési körükbe tartozó tartalmakra, illetve különböző módszerekkel rendszerezik, sorba rendezik azokat (például lejátszási listákat hoznak létre).

Több tagállami bíróság is hozott már ítéletet a videomegosztóplatform-szolgáltatók kapcsán, amelyben megkérdőjelezte a szolgáltatók felelősség alóli mentesülését. Ennek alapja az lenne, hogy az e-kereskedelmi irányelv szerinti tárhelyszolgáltatónak minősülnek. Németországban a hamburgi bíróság a Peterson v. Google Inc. és mások ügyben úgy határozott, hogy a YouTube-ra nem vonatkozik a tárhelyszolgáltatók felelősség alóli mentesülését előíró szabály, mert az alábbi indokok alapján a harmadik személyek által feltöltött videók a szolgáltató saját (vagyis tényleges ellenőrzése alatt álló) videóinak minősülnek:

- A YouTube előre meghatározza a weboldal felületét, és a YouTube logója meglehetősen nagy méretben látszódik a futó videó fölött.
- A YouTube hivatkozásokat biztosít a kapcsolódó videókhoz.
- A YouTube kereskedelmi videoklipeket is megjelenít, nemcsak olyan tartalmakat, amelyek személyes véleményeket tükröznek.
- A weboldal kialakítása miatt az átlagos felhasználó első ránézésre nem tudja megmondani, hogy a videókat egy felhasználó töltötte fel, és nem a YouTube.
- A YouTube főoldala azt sugallja, hogy a YouTube szerkesztői felelősséget gyakorol, és ezt sugallják bizonyos videók is.
- A YouTube reklámokat kapcsol a feltöltött videókhoz.
- A YouTube felhasználói feltételei arra utalnak, hogy a YouTube a sajátjaként használhatja fel az oldalára feltöltött tartalmakat.⁷

⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2000/31/EK irányelve a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól.

⁷ Az Audiovizuális Médiaszolgáltatásokat Szabályozó Hatóságok Európai Csoportjának jelentése az AVMS irányelv tárgyi hatályáról. (ERGA report on material jurisdiction in a converged environment), 2015. december 18., http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?action=display&doc_id=13287 (letöltés: 2017. I. 19.).

Hasonló indokolással érvelt a felperes az RTI / Mediaset v. YouTube ügyben.⁸ Az olasz Mediaset állítása szerint a YouTube nem tekinthető tárhelyszolgáltatónak, hanem úgynevezett digitális műsorszolgáltató, és ezért teljes mértékben a közzétett tartalmakért. Álláspontja szerint a YouTube aktív szerepet játszik a tartalmak rendszerezésében, és nem korlátozódik a tevékenysége arra, hogy tárhelyet biztosítson a szerverén harmadik személyek számára.

Az előbbiek okán a jelenleg hatályos szabályozást több európai államban sem tartják elégségesnek. A gyakorlat azt mutatja, hogy a közmegítélés szerint a videomegosztóplatform-szolgáltatók napjainkban már olyan multimédiás szolgáltatást nyújtanak, amely miatt nem indokolt őket teljesen kivonni az európai audiovizuális médiaszolgáltatásokra vonatkozó szabályok hatálya alól. Ugyanakkor az AVMS-irányelv felelősségi rendszerét nem lehet teljes mértékben a videomegosztóplatform-szolgáltatókra alkalmazni, hiszen ebben az esetben a két irányelv szabályainak kollíziója következne be.

Az európai jogalkotó az új szabályok beiktatásával olyan rendszer megalkotására törekszik, amely egyrészt lehetővé teszi, hogy a tagállamok olyan kötelezettségeket telepítsenek a videomegosztóplatform-szolgáltatókra, amelyek elősegítik a fogyasztók káros tartalmaktól való megóvását, másrészt kompatibilis marad az e-kereskedelmi irányelv korlátozott felelősségi rendszerével. A videomegosztóplatform-szolgáltatások így a felülvizsgált irányelv rendszerében sem minősülnek majd audiovizuális médiaszolgáltatásoknak, hanem külön szolgáltatási kategóriát képeznek. Ezen a ponton fel kell hívni a figyelmet arra, hogy az előbbi megállapítások kizárólag a videomegosztóplatform-szolgáltatóra mint a tárhely szolgáltatójára vonatkoznak, a tárhelyen megtalálható tartalom előállítójára, terjesztőjére, tehát a tartalomszolgáltatóra nem. Az általa nyújtott szolgáltatás – mint azt a későbbiekben látni fogjuk – megfelelnet az audiovizuális médiaszolgáltatás fogalmának. Nagyon fontos ezért, hogy a nemzeti jogalkotó is átlássa a különbséget a két szolgáltatásnyújtási konstrukció között. A platformszolgáltatók és a tartalomszolgáltatók viszonya a legjobban az új média szolgáltatási értékláncán keresztül vezethető le; e tanulmány következő része ezt a témakört mutatja be részletesebben.

A videomegosztóplatform-szolgáltatások elhelyezkedése az audiovizuális értékláncban

Az AVMS-irányelv tervezetéhez készült előzetes hatásvizsgálat⁹ szerint a piacon történt változások napjainkra egyenlőtlen versenyfeltételeket (*unlevel playing field*) teremtettek, és egyben a fogyasztóvédelem mértékének csökkenéséhez vezettek. A jelenlegi „konvergencia” kifejezéssel fémjelzett időszakban azt figyelhetjük meg, hogy a korábban a televíziókészülék dominanciáján alapuló modell eltolódott az internet dominanciájára épülő modell felé. Az internet egy olyan hálózat, amely összekapcsolja egymással a tartalom fogyasztására szánt eszközöket (legyenek azok okostelefonok vagy televíziókészülékek) a tartalom szolgáltatójával vagy akár közvetlenül annak gyártójával (videomegosztási platformok), mindezt gyakran úgynevezett közvetítő szolgáltatások beiktatásával. A hagyományos televíziózásra épülő értéklánc még viszonylag egyszerű felépítésű, vertikálisan tagolható rendszer, amelynek a két végpontja a *tartalom gyártója*, valamint a *tartalom fogyasztója*.

Mind a hagyományos televíziós értéklánc, mind az új audiovizuális értéklánc gazdagodott olyan új szereplőkkel, amelyek nem illeszkednek a jelenlegi európai szabályozási környezetbe, mégis szolgáltatnak audiovizuális tartalmakat vagy valamilyen módon részt vesznek az audiovizuális tartalmak közvetítésében. Az értéklánc egyes pontjait eltérő uniós jogszabályok szabályozzák, így az AVMS-irányelv nem vonatkozik az értéklánc minden szereplőjére.

A hagyományos televíziós értékláncot és annak öt szereplőjét lásd az 1. ábrán:

8 Stephen Lawson: Italian media company sues YouTube, *The New York Times*, 30 July 2008 http://www.nytimes.com/idg/IDG_852573C400693880002574960063ABD7.html (letöltés: 2017. I. 19.).

9 Impact assessment accompanying the Proposal for an updated Audiovisual Media Services Directive, http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=15955 (letöltés: 2017. I. 19.).

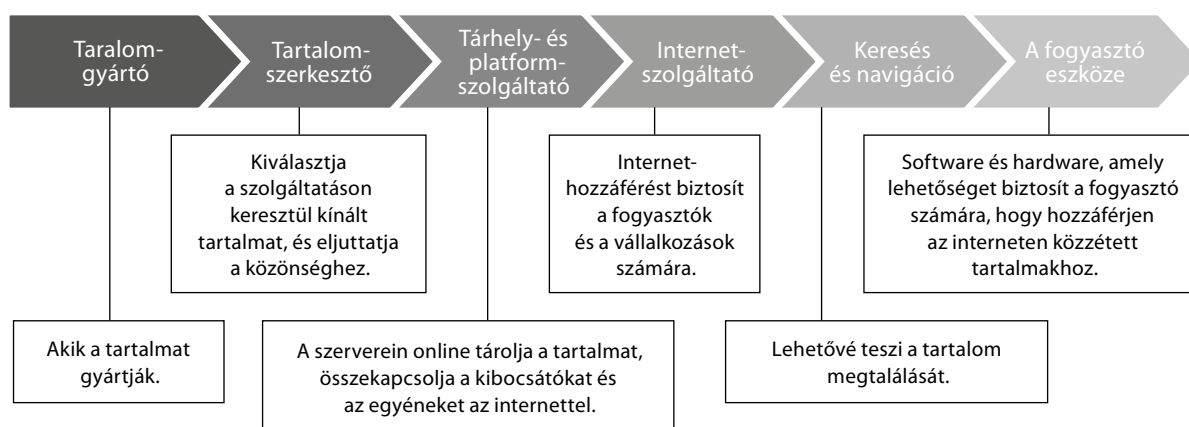
1. ábra.

A hagyományos televíziós értéklánc (Forrás: Saját szerkesztés¹⁰)

A *tartalom gyártói* azok a szereplők, amelyek elkészítik a kérdéses tartalmakat; ilyenek lehetnek a filmproducerek, a független műsorkészítők vagy akár maguk a médiaszolgáltatók is. A *tartalom rendszerezői* olyan szereplők, amelyek megszerzik, aggregálják a tartalmakat (műsorszámokat), és beillesztik őket a szolgáltatásuk műsorrendjébe, vagyis azok a műsorszolgáltatók, amelyek csatornákat hoznak létre. A tartalomra, valamint a műsorszolgáltatókra az AVMS-irányelv szabályai vonatkoznak. *Műsor-terjesztők*nek nevezzük a tartalom, pontosabban a csatornák terjesztéséért felelős szereplőket. Ezek olyan hírközlési szolgáltatást nyújtanak, amelynek keretében csomagokba rendezik az egyes csatornákat, és az általuk létrehozott infrastruktúrát használva valamilyen műszaki megoldás révén (digitális földfelszíni műsorszórás, kábel, IPTV, műhold) eljuttatják azt a felhasználó eszközére. A *navigációs eszközök szolgáltatói* lehetővé teszik, hogy a felhasználó hatékonyan kereshessen rá a tartalmakra, illetve megtalálja az őt leginkább érdeklő műsorokat. Lineáris környezetben a fogyasztók számára elérhető elsődleges navigációs eszközök az egyes csatornákhöz rendelt sorszámok, valamint a teletext, illetve az elektronikus műsorújságok (*electronic programme guide – EPG*). Ez utóbbiak a médiatörvény¹¹ 41. cikke által nevesített úgynevezett kiegészítő médiaszolgáltatások. A médiafogyasztási lánc végpontja a fogyasztó eszköze, így az értéklánc végpontján azon *eszközök* (televíziókészülékek, set-top boxok) *gyártói* helyezkednek el, amelyek ténylegesen összekapcsolják a fogyasztót a tartalmakkal. A fogyasztók védelmének szempontjából ezeket az eszközöket sem szabad lebecsülni, hiszen a készülékek gyártói számtalan olyan műszaki megoldást építhetnek be a készülékekbe, amelyek biztosítják az érzékenyebb felhasználók, így többek között a kiskorúak védelmét (ilyen például a PIN-kód).

Az internet tömeges elterjedésével átstrukturálódott a médiafogyasztás. Bővült azoknak az eszközöknek a köre, amelyek alkalmasak audiovizuális tartalmak fogyasztására. Ehhez viszont arra is szükség volt, hogy megjelenjenek azok az újfajta szolgáltatások, amelyeket elsősorban az interneten keresztül juttatnak el a fogyasztókhöz (*over-the-top* módon nyújtott lekérhető szolgáltatások).

2. ábra.

Az audiovizuális értéklánc (Forrás: Saját szerkesztés¹²)

10 A jelentésben szereplő ábra alapján: Az Audiovizuális Médiaszolgáltatásokat Szabályozó Hatóságok Európai Csoportjának jelentése az AVMS-irányelv tárgyi hatályáról. (ERGA report on material jurisdiction in a converged environment), 2015. december 18., 23. o., http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?action=display&doc_id=13287 (letöltés: 2017. I. 19.).

11 2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról.

12 A jelentésben szereplő ábra alapján: Az Audiovizuális Médiaszolgáltatásokat Szabályozó Hatóságok Európai Csoportjának jelentése az AVMS-irányelv tárgyi hatályáról. (ERGA report on material jurisdiction in a converged environment), 2015. december 18., 5. o., http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?action=display&doc_id=13287 (letöltés: 2017. I. 19.).

A lekérhető médiaszolgáltatások népszerűségének növekedése mellett megfigyelhető az is, hogy olyan újfajta közvetítő szereplők lépnek be az értékláncba, amelyek korábban a hagyományos televíziós szolgáltatások esetében nem voltak jelen. Az online audiovizuális értéklánc a 2. ábrán látható módon ábrázolható.

Az újfajta szolgáltatások megjelenésével párhuzamosan bővült azoknak a szereplőknek a köre, amelyek audiovizuális tartalmakat készítenek. A korábbi „hagyományos” *tartalomelőállítók* mellett megjelentek az új médiakörnyezetre jellemző gyártók: a lekérhető szolgáltatásokat nyújtók gyakran gyártanak, illetve rendelnek eredeti tartalmat (ilyenek például a Netflix saját gyártású tartalmai), valamint nagy népszerűségnek örvendenek a felhasználók (magánszemélyek) által gyártott generált tartalmak (*user generated content – UGC*) is. A *tartalom kibocsátói* azok a szereplők, amelyek döntést hoznak arról, hogy mely tartalmak legyenek elérhetőek a szolgáltatásaikon keresztül (például azok a lekérhető-média-szolgáltatók, amelyek katalógusba rendezik az általuk kínált tartalmakat).¹³ Többé nem állítható egyértelműen, hogy a tartalom gyártójára és a kibocsátójára az AVMS-irányelv rendelkezései vonatkoznak. A felhasználók által gyártott tartalmak jelenleg kívül esnek az irányelv hatályán, mivel a magánszemélyek által gyártott audiovizuális tartalmak nem minősülnek műsorszámoknak, szolgáltatásuk pedig nem minősül az irányelv szerinti audiovizuális médiaszolgáltatásnak.

A *tárhelyszolgáltatók* azok a szereplők, amelyek szervereiken helyet biztosítanak a tartalmaknak, hiszen minden online elérhetővé tett tartalmat internethez kapcsolt szerveren kell tárolni, ami erőforrás-igényes tevékenység. Vannak olyan szereplők, amelyek a saját szervereiket használják a tartalmak tárolására, de jellemző a tárhelyszolgáltatók által nyújtott szolgáltatás igénybevétele is. A tárhelyszolgáltatók nyújthatnak a felhasználók számára ingyenesen helyet. Ez esetben a saját működésüket tipikusan reklámértékesítésből származó bevételekből finanszírozzák, mint a videomegosztóplatform-szolgáltatók (YouTube, Dailymotion, Vimeo, Vine). Ezen kívül kínálhatják szolgáltatásaikat díjfizetés ellenében is.

A tárhelyszolgáltatókétól némiképp különbözik a *platformszolgáltatók* tevékenysége, hiszen ezek úgy kapcsolják össze a tartalomkibocsátókat az internettel, hogy nemcsak tárhelyet, hanem interfészt is kínálnak. Itt is ki kell emelni, hogy az értéklánc egyes szereplőinek tevékenységei összemosódhatnak, így platformszolgáltatást sem kizárólag a független szereplők nyújthatnak:

„A platformüzemeltető tehát lehet maga a készülékgyártó (pl. Samsung, LG, Sony), egy független szolgáltató (pl. Apple, Google, Roku) vagy akár a műsorterjesztő maga (pl. a UPC horizon gateway szolgáltatása)” (Bartóki-Gönczy 2012: 184).

Ezekben az esetekben a platformszolgáltató szerepe igencsak hasonlít a televíziós műsorterjesztők szerepére, azzal a különbséggel, hogy nem csatornákat rendez csomagba, hanem szolgáltatásokhoz (applikációkhoz) nyújt hozzáférést.

Az *internetszolgáltatók* szerepe az, hogy lehetővé tegyék az egyének, a vállalkozások és az egyéb intézmények számára, hogy csatlakozzanak az internethez. Nem gyakorolnak semmilyen ellenőrzést a hálózatukon keresztül terjesztett/továbbított tartalmak felett; kizárólag adatsomagokat továbbítanak a végfelhasználó felé. Az internetszolgáltatók az e-kereskedelmi irányelv szerinti „egyszerű közvetítőknek” (*mere conduit*) minősülnek, s ezáltal mentesülnek a tartalmakért való felelősség viselésé alól, amennyiben bizonyos feltételek teljesülnek.

A *navigációs és keresőeszközök* jóval fejlettebbek az online környezetben, mint a televíziós értéklánc esetében. Az elérhető szolgáltatások rendkívül változatos képet mutatnak. A keresőmotorok az internetes tartalmak megtalálásában nyújtanak segítséget, algoritmusok segítségével szűrve a tartalmakat. A keresőmotorokon túl az értéklánc szereplői egyre nagyobb mértékben támaszkodnak az olyan eszközökre, amelyek a tartalmak metaadatait, valamint a felhasználókról gyűjtött adatokat használják fel, hogy célzottan tehessenek tartalomajánlatokat a fogyasztónak. Szót kell ejteni ezek mellett a közösségi oldalakról is, vagyis az olyan felületekről, amelyeket a fogyasztók rendszeresen használnak tartalmak felfedezésére, illetve tájékozódásra.

Az audiovizuális tartalmak fogyasztására szolgáló *eszközök* köre is bővült az elmúlt években: a számítógépek, okostelefonok, táblagépek és konzolok ugyanúgy alkalmasak audiovizuális tartalmak fogyasztására, mint a televízió-

¹³ Ezek a szereplők nem korlátozzák a tevékenységüket egyfajta szolgáltatás nyújtására. Nem ritka eset, amikor a tartalom gyártója és kibocsátója ugyanaz a szereplő, ugyanakkor az internetszolgáltatók többsége nyújt tárhely-szolgáltatást is.

készülék, a fogyasztók pedig szívesen használják is ezeket az eszközöket ilyen célra. Megfigyelhető az a trend is, hogy egyre több csatlakoztatott televíziókészülék van a piacon:

„Csatlakoztatott tv alatt értünk minden olyan televíziókészüléket, amely vagy egy közvetlen internet elérést lehetővé tévő beépített Ethernet hálózati csatlakozással rendelkezik, vagy egy külön beltéri egységen keresztül csatlakozik az internethez” (Bartóki-Gönczy 2012: 184).

A csatlakoztatott készülékek így kettős funkciót töltenek be: egyrészt továbbra is alkalmasak a hagyományosan sugárzott műsorok vételére, másrészt alkalmassá váltak az interneten keresztül továbbított lekérhető tartalmak fogyasztására, nehéz helyzetbe hozva mind a fogyasztókat, mind a szabályozókat.

Egy brit kutatás arra a következtetésre jutott, hogy az új televíziós környezetben egyre nagyobb kihívást jelent, főleg az idősebb korosztályok számára, hogy elhatárolják egymástól az egyes szolgáltatásfajtákat (például a *catch-up* szolgáltatást és az egyéb lekérhető szolgáltatásokat), annak ellenére, hogy a szabályozási különbségek miatt a védelem szintje nem feltétlenül azonos.¹⁴ Az AVMS-irányelv felülvizsgálatának éppen ezért az egyik célja, hogy kiterjessze és egységesítse a jogszabályi védelem szintjét. Ezzel kívánja megszüntetni a jelenlegi helyzetet, amelyben a lineáris szolgáltatásokra szigorúbb szabályok vonatkoznak, mint a lekérhető szolgáltatásokra, illetve az egyes lekérhető szolgáltatások között is markáns szabályozásbeli különbségek lehetnek.

Az európai szabályozás várható iránya az AVMS irányelv módosítására irányuló jogalkotási tervezet alapján

Az AVMS irányelv hatályának kiterjesztése jelentős mérföldkőnek számítana az európai audiovizuális szabályozásban. Az irányelv 2016. május 25-én nyilvánosságra hozott tervezete emellett, hogy világosan definiálná a videomegosztó-platform-szolgáltatás fogalmát, az e-kereskedelmi irányelvhez viszonyítva többletkötelezettségeket vezetne be az ilyen típusú szolgáltatók számára.¹⁵ A videomegosztóplatform-szolgáltatókra telepített kötelezettségek célja elsősorban az átlagnál sérülékenyebb fogyasztók, a kiskorúak védelme a káros audiovizuális tartalmaktól, valamint az Unió minden polgárának védelme az erőszakra, illetve a gyűlöletre uszító tartalmaktól. Az irányelv tervezett szövege úgy szól, hogy a jövőben a videomegosztó platformoknak meg kell tenniük bizonyos intézkedéseket az előbbi célok megvalósítása érdekében. Az irányelvtervezet az intézkedéseket nem határozza meg taxatívén. Kizárólag egy példákat tartalmazó listát állít fel, amelyből a szolgáltatók kiválaszthatják a számukra optimálisat. A tervezet szerint megfelelő intézkedések lehetnek az alábbiak:

- Az erőszakra és a gyűlöletre uszítás, illetve a kiskorúak fizikai, szellemi vagy erkölcsi fejlődésére káros tartalom fogalmának meghatározása az általános szerződési feltételekben.
- Olyan mechanizmusok kialakítása és működtetése, amelyek segítségével a felhasználók bejelenthetik (*reporting*) vagy megjelölhetik (*flagging*) a kiskorúak számára káros, illetve a gyűlöletkeltő tartalmakat.
- Életkor-ellenőrző rendszerek kialakítása és működtetése.
- Olyan rendszerek kialakítása és működtetése, amelyek lehetővé teszik a felhasználók számára a tartalmak minősítését (klasszifikáció).
- Szülői felügyeleti rendszer biztosítása.
- Olyan rendszerek kialakítása és működtetése, amelyek segítségével a szolgáltatók tájékoztathatják a felhasználókat a felhasználói bejelentések nyomán meghozott intézkedéseikről.

14 Kantar Media: Linear vs non-linear viewing: A qualitative investigation exploring viewers' behaviour and attitudes towards using different TV platforms and services providers. Qualitative research report Prepared for Ofcom, [ofcom.org.uk](https://www.ofcom.org.uk/_data/assets/pdf_file/0029/68816/km_report.pdf), https://www.ofcom.org.uk/_data/assets/pdf_file/0029/68816/km_report.pdf (letöltés: 2017. X. 18.).

15 Javaslat: Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 2010/13/EU irányelvnek a változó piaci körülményekre tekintettel való módosításáról.

A megfelelő intézkedés megválasztásához az irányelv egy szempontrendszer biztosításával nyújtana segítséget. A tervezet szövege szerint az intézkedés kiválasztásakor az alábbi szempontok mérlegelésére lehet szükség:

- a kérdéses tartalom természete;
- a tartalom károsságának szintje;
- a védendő személyek tulajdonságai;
- a jogok és az érdekek, beleértve a platformszolgáltatók és a tartalmat készítő/megosztó felhasználók érdekeit, valamint a közérdeket.

Az előbbieken bemutatott szabályokkal kapcsolatban fel kell hívni a figyelmet arra, hogy az irányelv többi részével szemben ezek a szabályok maximális harmonizációt jelentenének. Az AVMS-irányelv ugyanis egy úgynevezett minimumharmonizációs irányelv. Ez azt jelenti, hogy az általa szabályozott kérdésekben a tagállamok hozhatnak eltérő vagy szigorúbb szabályokat, amennyiben nemzeti sajátosságai alapján indokoltnak tartják. A videomegosztóplatform-szolgáltatók esetében azonban a tervezet kizárná az erősebb tagállami szabályozás lehetőségét, azzal az indokkal, hogy minden olyan szabály, amely szigorúbb vagy részletesebb lenne a javaslatban szereplő rendelkezéseknél, már ellentétes lenne az e-kereskedelmi irányelv korlátozott felelősségi rendszerével. Némileg ellentmondásos, hogy a tervezet még ugyanezen a cikkben belül előírja azt is, hogy noha a tagállamok a videomegosztóplatform-szolgáltatókat nem kötelezhetik szigorúbb intézkedések megtételére, a jogellenes tartalom terén már nem akadályozhatók meg abban, hogy ilyen intézkedéseket irjanak elő.¹⁶ Véleményem szerint ennek a meglehetősen furcsa jogtechnikai megoldásnak az az oka, hogy a tartalmakért a médiaszolgáltató a joghatósága szerinti tagállam szabályai alapján felelősségre vonható, míg a videomegosztóplatform-szolgáltatók esetében éppen a felelősség alóli mentesítés a cél. Az egyes országokban megjelenő tartalomkorlátozások gyakran visszavezethetőek az egyes országok kulturális sajátosságaira is, ezért ezen a területen indokolt, hogy a tagállamok a helyi viszonyoknak megfelelően alakíthassák ki a szabályokat (*tailor-made rules*).

Az Európai Bizottság az irányelvtervezethez fűzött előzetes hatásvizsgálati jelentésében kifejtette, hogy alaposan megvizsgálta az e-kereskedelmi irányelv szabályait, és úgy alakította ki az AVMS-tervezet rendelkezéseit, hogy a két uniós jogszabály kompatibilitása biztosított legyen. Az e-kereskedelmi irányelv 14. és 15. cikkelye a tárhelyszolgáltatók számára bizonyos feltételek teljesülése mellett biztosítja a szolgáltatáson keresztül közzétett jogellenes, illetve káros tartalmakért viselt felelősség alóli mentesülést. A tartalom tárolását biztosító szolgáltató az irányelvi rendelkezések szerint akkor mentesülhet a tárolt jogellenes tartalmakért viselt felelősség alól, ha nincsen tényleges tudomása a jogellenes tevékenységről vagy információról; továbbá amennyiben a szolgáltató, amint ilyenről tudomást szerzett, haladéktalanul intézkedik az információ eltávolításáról vagy az ahhoz való hozzáférés megszüntetéséről. A korlátozott felelősség egyik alapfeltétele tehát az, hogy a szolgáltató pusztán adattárolási lehetőséget kínáljon a felhasználóinak, és ne legyen tudomása a feltöltött tartalmak természetéről. Az AVMS irányelv által meghatározott követelményeket is erre a feltételre tekintettel kell megalkotni, hisz minden olyan rendelkezés, amely arra kötelezné a videomegosztóplatform-szolgáltatót, hogy kontrollt gyakoroljon a tartalmak felett (például a feltöltések előzetes jóváhagyásával, esetleg a feltöltött tartalmak folyamatos szűrésével), ellentétes lenne az e-kereskedelmi irányelv által kialakított felelősségi rendszerrel. Az irányelv tehát főleg az olyan intézkedések megtételére helyezi a hangsúlyt, amelyekkel a videomegosztóplatform-szolgáltatók a felhasználók számára eszközöket biztosítanak a káros tartalmakkal való találkozás megelőzésére, illetve arra, hogy ha mégis ilyen tartalmakat észlelnek, kérhessék azok vizsgálatát, eltávolítását. Ezek az eszközök lehetnek preventív jellegűek, amelyekkel a felhasználók elkerülhetik a káros tartalmakkal való találkozást (szülői felügyeleti rendszerek, életkor-hitelesítő rendszerek), valamint utólagos eszközök a szolgáltatásba esetleg bekerülő káros tartalmak jelentésére (megjelölés, bejelentés).

A tervezet a tagállamokra is telepítene kötelezettségeket. Egyrészt ezeknek kell kialakítaniuk azokat a mechanizmusokat, amelyek segítségével értékelhető, hogy a fentiekben felsorolt intézkedések a gyakorlatban mennyire megfelelőek. A tervezet külön rendelkezik arról, hogy ezt a feladatot az irányelv 30. cikke szerint felállított független

16 28a. cikk 5. bekezdés: „Member States shall not impose on video-sharing platform providers measures that are stricter than the measures referred to in paragraph 1 and 2. Member States shall not be precluded from imposing stricter measures with respect to illegal content.”

szabályozó hatóságnak kell ellátnia. Másrészt a tagállamoknak biztosítaniuk kell azokat a panasztételi és jogorvoslati mechanizmusokat, amelyekkel rendezhetők a felhasználó és a platformszolgáltató közötti jogviták.¹⁷

A videomegosztóplatform-szolgáltatók esetében mindenképpen szót érdemelnek az AVMS irányelv 3. cikkét kiegészítő, a joghatóság megállapítására szolgáló különös szempontok. A rendelkezéssel a jogalkotó célja az, hogy az olyan szolgáltatásokra is kiterjessze az uniós szabályozás hatályát, amelyek az irányelv általános letelepedési szabályai alapján nem tartoznának egyetlen tagállam joghatósága alá sem. Azért bír különösen nagy jelentőséggel ez a rendelkezés, mert egyébként a videomegosztó platformok piacán a legnagyobb szereplők egyike sem tartozna uniós joghatóság alá (YouTube, Vimeo). Kérdés persze, hogy a szóban forgó szolgáltatók miként fognak reagálni erre a szabályra. A kisebb európai szolgáltatók számára annyiból kedvező a változás, hogy nem kerülnek versenyhátrányba tengerentúli társaikkal szemben a jóval szigorúbb európai követelmények miatt.

Az irányelv azt mondaná ki, hogy azok a videomegosztóplatform-szolgáltatók, amelyek nem annak a tagállamnak a területén telepedtek le, ahol szolgáltatást nyújtanak, letelepedettnek minősülnek abban az esetben, ha az anyavállalatuk vagy a leányvállalatuk, illetve – amennyiben egy vállalatcsoport tagjai – a csoportjuk más tagja letelepedett az adott tagállamban. Annak ellenére, hogy a Bizottság az audiovizuális médiaszolgáltatások esetében elvetette a célszág elvének alkalmazását, a videomegosztóplatform-szolgáltatókra vonatkozóan mégis ezt az elvet alkalmazza. A joghatósági viták elkerülése végett a tervezet úgy rendelkezik, hogy amennyiben mind az anyavállalat, mind a leányvállalatok, illetve a csoporttagok az Európai Unióban telepedtek le, a letelepedés helyét, s így azt, hogy melyik tagállamnak van joghatósága, az anyavállalat helyzete határozza meg. Rendezné az irányelv azt a helyzetet is, amely akkor következik be, ha az anyavállalat nem az Unió területén található, de több tagállamban is működnek leányvállalatai. Ilyenkor a szolgáltatónak magának kell kijelölnie, hogy melyik tagállamban számít letelepedettnek.

Jövőbeli kihívások

A tervezet számtalan gyakorlati kérdést vet fel, amelyre a jövőben a tagállamoknak kell majd megoldást találniuk. Az egyik ilyen probléma az, hogy miként biztosítható a videomegosztóplatform-szolgáltatók által bevezetett intézkedések hatékonysága. A felhasználói panaszok kivizsgálása ugyanis olyan feladat, amely szakértelmet igényel, ráadásul nagy munkaterhet jelent a szolgáltató számára. A nemzetközi felhasználó körrel rendelkező videomegosztóknál az egyes tartalmak felhasználók általi értékelése nagyon különböző lehet, hiszen az eltérő kulturális, vallási közegből érkező, különböző életkorú és nemű felhasználók ugyanazt a tartalmat gyökeresen eltérően értékelhetik. A meztelenséget, az erőszakot ábrázoló tartalmak sérthetnek egyes felhasználói csoportokat, míg másokat teljesen hidegen hagyhatnak. A videomegosztóplatform-szolgáltatóknak ki kell majd alakítaniuk azokat a szempontokat, amelyek alapján a lehető legobjektívebben tudják értékelni a beérkezett panaszokat, ezek az értékelési szempontok pedig már némiképp túlmutatnak az irányelv által előírt fogalomalkotási kötelezettségen.

A védelem szintje ugyanakkor nem feltétlenül válik egységessé, hiszen elvben nem kizárt, hogy az egyes szolgáltatók különböző fogalmakkal operálnak majd. Így a felhasználók azt a tartalmat, amelyet az egyik szolgáltatáson keresztül nem érnek el, elérhetik egy másikon. Vannak azonban olyan jó példák, amelyek a szolgáltatóknál önszabályozás formájában jelennek meg. Ilyen a YouTube közösségi iránymutatása, amely részletesen tájékoztatja a felhasználókat arról, hogy a bejelentések vizsgálata milyen szempontok szerint történik. A közösségi iránymutatás így meghatározza azt, hogy például az olyan explicit tartalmak feltöltése, mint a pornográfia, nem megengedett, illetve az erőszakos, naturális, megalázó fétiseket bemutató videók is nagy valószínűséggel törölése kerülnek. A meztelenséget és a szexuális tartalmat tartalmazó videók abban az esetben megengedettek, ha elsődleges céljuk az oktatás, illetve ha dokumentarista, tudományos vagy művészi jellegűek. Például egy mellrákról szóló dokumentumfilm nagy valószínűséggel fent maradhat.¹⁸

17 28a. cikk 6. bekezdés: „Member States shall ensure that complaint and redress mechanisms are available for the settlement of disputes between users and video-sharing platform providers relating to the application of the appropriate measures referred to in paragraphs 1 and 2.”

18 YouTube: Meztelenség és szexuális tartalom, *YouTube súgó*, <https://support.google.com/youtube/answer/2802002> (letöltés: 2017. X. 18.).

A magyar videomegosztók felhasználási feltételei már nem ennyire kiforrottak. Pozitívum ugyanakkor, hogy a Médiatanács kiskorúak védelmét szolgáló hatékony műszaki megoldásokról szóló ajánlásában¹⁹ foglalt minimumkövetelményeknek annak ellenére eleget tesznek, hogy a videomegosztóplatform-szolgáltatások nem minősülnek médiaszolgáltatásnak. A Vide.hu felhasználási feltételei például csak annyi információt tartalmaznak, hogy mely tartalmi kategóriák esetében tehet bejelentést a felhasználó az oldal üzemeltetőinek. A károsnak ítélt tartalmi kategóriák köre meglehetősen szűkre szabott, nem tilos például a pornográf és az erőszakos tartalmak feltöltése, amennyiben a felhasználók a megfelelő kategóriába töltik fel azokat. Nem határozták meg azokat a szempontokat sem, amelyek alapján mérlegetlik, hogy mely tartalom eltávolítására van szükség.²⁰

Az irányelvtervezet 28a. cikkének 6. bekezdése szerint a tagállami jogalkotóknak ki kell dolgozniuk azokat az eljárásokat, amelyekkel hatékonyan kezelhetőek lesznek a szolgáltatók és a felhasználók közti jogviták.²¹ Itt nem csak azokat az eseteket kell érteni, amikor a szolgáltató elutasítja a felhasználó panaszát, hanem azokat is, amikor a tartalomszolgáltató (feltöltő) nem ért egyet azzal, ha a szolgáltató törli az általa feltöltött videót. Érdemes azonban megfontolni, hogy szükséges-e ezeket az eljárásokat jogszabályi keretek között, felülről szabályozni, a szektorban ugyanis erőteljes igény van a társszabályozás bevezetésére, amely rugalmasan, ugyanakkor hatékonyan tudja kezelni az esetleg felmerülő problémákat.

A joggyakorlat kialakulásáig és a tudományos jellegű értekezések elkészültéig problémát fog jelenteni a videomegosztóplatform-szolgáltatók, valamint a tartalomszolgáltatók, illetve a tartalomszolgáltatók egyes típusainak elhatárolása, hiszen amennyiben az AVMS-irányelv módosításait elfogadják, meglehetősen összetett és nehezen átlátható felelősségi rendszer keletkezik.

Az előbbiekben már tisztáztuk, hogy a videomegosztóplatform-szolgáltatók által nyújtott szolgáltatás miért nem minősülhet audiovizuális médiaszolgáltatásnak. Más a helyzet a platform igénybe vevői által a tárhely használatával biztosított szolgáltatás esetében. Amennyiben az irányelvben megfogalmazott követelményeknek eleget tesznek, minden további nélkül audiovizuális médiaszolgáltatásnak minősülhetnek. Az irányelv tervezete alapján a tartalomszolgáltatóknak két típusát lehet elkülöníteni, ezek: a professzionális tartalmakat nyújtó *műsorszolgáltatók*, valamint a felhasználók által előállított tartalmakat kínáló *magánszemélyek*. Ahhoz, hogy a tartalomszolgáltatók közötti különbséget megértsük, először a *műsorszám*, valamint a *felhasználó által előállított videó* fogalmát kell meghatározunk.

A műsorszám fogalma mind a hatályos európai, mind a hatályos magyar szabályok szerint a hagyományos televíziós környezet sajátosságaihoz igazodik, így mára meglehetősen elavult tartalommal rendezi, hogy mikor minősülnek az egyes audiovizuális tartalmak műsorszámnak. Az AVMS-irányelv meghatározása szerint a műsorszám

„...hangos vagy néma mozgóképek sorozata, amely egy médiaszolgáltató által kialakított műsorrendben vagy műsorkínálatban önálló egységet alkot, és amelynek formája és tartalma a televíziós műsorszolgáltatáshoz hasonlítható.”²²

A fogalom felülvizsgálata aktuális, hiszen a tartalmak hossza és szerkezete a hagyományos televíziózásban is átalakult az utóbbi években. A lineáris környezetben is megjelentek az úgynevezett rövid formátumú tartalmak (*short form content*). Ezek tipikus példái a főzőműsorok és az egyes magazinműsorok. A műsorszám fogalma várhatóan úgy módosul, hogy eltűnik belőle a televíziószerűség követelménye, illetve az irányelv kifejezetten rendelkezik arról, hogy a rövid tartalmak is műsorszámnak minősüljenek. A műsorszámfogalom változásának hátterében az áll, hogy

19 A Médiatanács ajánlása a kiskorúak védelmében a lineáris és lekérhető médiaszolgáltatók által alkalmazandó hatékony műszaki megoldásokra, http://nmhh.hu/dokumentum/162607/hatekony_muszaki_megoldasok_kiskoruk_vedelmeben.pdf (letöltés: 2017. IX. 28.).

20 Videakid: Felhasználási feltételek, [Videakid.hu](http://videakid.hu/felhasznalasi_feltetelek), http://videakid.hu/felhasznalasi_feltetelek (letöltés: 2017. IX. 28.).

21 28a. cikk 6. bekezdés: „Member States shall ensure that complaint and redress mechanisms are available for the settlement of disputes between users and video-sharing platform providers relating to the application of the appropriate measures referred to in paragraphs 1 and 2.”

22 Az Európai Parlament és a Tanács 2010/13/EU irányelve a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról 1. cikk b).

néhány tagállamban vitás kérdésként merült fel, hogy a videomegosztó platformokon professzionális tartalmakkal (úgynevezett *branded channels*) jelenlévő médiaszolgáltatások e platformon keresztül nyújtott szolgáltatása audiovizuális médiaszolgáltatásnak minősül-e. A videomegosztó portálok elsődlegesen olyan, felhasználó által generált tartalmak tárolására jöttek létre, amelyeket magánszemélyek készítettek, alapvetően nem gazdasági tevékenység végzésének céljából.

A hatályos irányelv 21. preambulumbekkezdése szerint az audiovizuális médiaszolgáltatás fogalma azon tömegkommunikációs audiovizuális médiaszolgáltatásokat foglalja magában, amelyeket a közvélemény széles rétegeinek szánnak, és amelyek azt egyértelműen befolyásolhatják. Nem terjed ki azonban a fogalom az olyan tevékenységekre, amelyek alapvetően nem gazdasági jellegűek, és nem állnak versenyben a televíziós műsorszolgáltatással. Az ilyen tevékenységekre konkrét példaként a felhasználó által generált tartalmakat (az olyan tartalmakat, amelyeket magánszemélyek készítenek és tesznek hozzáférhetővé vagy terjesztenek azonos érdeklődési körű közösségeken belül megosztás és csere céljából) hozza. A videomegosztóplatform-szolgáltatások népszerűségének növekedésével azonban megjelentek a professzionális, valamint az egyes márkákat népszerűsítő tartalmak. Az ilyen professzionális tartalmak közéleti pedig az esetek többségében olyan piaci szereplők, amelyek egyébként médiaszolgáltatók (lásd a Street Kitchent az Indavideón, amely lekérhető médiaszolgáltatásként van bejegyezve), vagy olyan felhasználók, akik jövedelemszerzési céllal gyártanak kifejezetten erre a platformra optimalizált tartalmat. A videomegosztóplatform-szolgáltatásokban megjelenő professzionális tartalmak tehát tulajdonságaik alapján elméletben audiovizuális médiaszolgáltatásnak minősülhetnek.

A probléma összetettségét mutatja, hogy az egyes tagállamokban sincs egyetértés a tekintetben, hogy a videomegosztókon tárolt professzionális tartalmak audiovizuális médiaszolgáltatásnak számítanak-e, így az Egyesült Királyságban a BBC „Food” elnevezésű YouTube csatornájának ügyében az ATVOD²³ és az Ofcom²⁴ ellentétes álláspontot fogalmazott meg.²⁵ Az ATVOD a BBC Food csatornájával kapcsolatban azt állapította meg, hogy a szolgáltatás formáját és tartalmát tekintve összehasonlítható a televíziós műsorszolgáltatással, döntését pedig – egyebek közt – az alábbi szempontokra alapozta:

- a tartalom hossza;
- főcímet tartalmaz;
- a narratíva jellege a televíziós műsorokéhoz hasonló;
- a videóban megjelenik a tartalomgyártó, valamint a médiaszolgáltató logója;
- a videókat korábban a televízióban is műsorra tűzték.

A brit szabályozó hatóság, az Ofcom ezzel szemben azzal érvelt, hogy a csatorna formáját és tartalmát tekintve nem hasonlítható össze a lineáris, azaz televíziós műsorszolgáltatással, mivel a különbségek alapján a felhasználók megkülönböztetik a webalapú tartalmat a BBC által kínált lineáris *catch-up* szolgáltatástól, amelyen a felhasználók meg tudnak tekinteni teljes BBC Food műsorszámokat. Az Ofcom véleménye szerint a nézők számára a videomegosztón nyújtott szolgáltatás nem versenyez a televíziós műsorszámokkal (Cappello 2016).

Az irányelvtervezet 3. preambulumbekkezdése feloldja ezt az ellentétet, hiszen kifejezetten rendelkezik arról, hogy azok a szolgáltatások, amelyeket szerkesztői felelősséggel rendelkező szolgáltatók nyújtanak, audiovizuális médiaszolgáltatásoknak minősülnek akkor is, ha közzétételükre videomegosztóplatform-szolgáltatás keretében kerül sor.

23 Authority for Television on Demand: a brit lekérhető szolgáltatásokat szabályozó társszabályozó szervezet.

24 The Office of Communications: a brit médiahatóság.

25 Ingrid Silver & Alex Henderson: Ofcom “flips” ATVOD’s rulings on what is “TV-like”, *Lexology*, 13 February 2013, <http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=3bcefed3-44fe-4e2e-bb9b-840c4a85507b> (letöltés: 2017. I. 19.).

Összegzés

Nagy változások előtt áll az európai audiovizuális szabályozás. Az internetes tartalomfogyasztás elterjedése, illetve az internetes és a televíziós tartalmak versenyének kialakulása és folyamatos éleződése miatt ez igencsak időszzerű. Ha az AVMS-irányelvtervezetet elfogadják, és rendelkezései bekerülnek az európai joganyagba, a tagállami jogalkotók és az audiovizuális médiával foglalkozó hatóságok érdekes új szabályozási és jogalkalmazási kihívásokkal kerülnek majd szembe. Az irányelv rendelkezéseit a magyar jogrendszerbe is át kell majd ültetni, ezért nagyon fontosnak tartom, hogy a magyar jogalkotó is tisztában legyen az audiovizuális értéklánc egyes szereplőinek helyzetével, valamint az általuk nyújtott szolgáltatások szerkezetével, hiszen így születhet csak az európai jogrenddel koherens, időt álló magyar szabályozás.

Irodalom

Cappello, M., ed. (2016): *On-demand services and the material scope of the AVMSD*. Strasbourg: IRIS Plus 2016-1, European Audiovisual Observatory.

Bartóki-Gönczy Balázs (2012): Connected TV – Átalakuló piaci értéklánc és új szabályozói kihívások a horizonton. *Infokommunikáció és Jog*, 9. évf., 52–53. sz., 184–191. o.

Kulcsszavak

új média, videomegosztó-platform, over-the-top, audiovizuális médiaszolgáltatás, műsorszám, médiajog, AVMS-irányelv, lekérhető médiaszolgáltatás

Abstract

Current issues of the European regulation of video-sharing platforms

New media services constitute an ever growing part of users' content consumption and of the media market. In parallel with the increasing popularity of video-sharing platforms, services that are not audiovisual media services and yet facilitate the establishment of a link between the audiovisual content and the user need to be defined and placed within the system of European audiovisual regulation. On 25 May 2016, the European Commission published its proposal for the modification of the Audiovisual Media Services Directive which defines video-sharing platform services as a new type of services. This form of service is unknown in both the European and the Hungarian media regulations, therefore the notion raises several questions and challenges for both legislators and professionals. This study aims at clarifying how the term video-sharing platform can be defined, where its place in the audiovisual media value chain is, and describes what rules are anticipated to be enforced as part of the revision of the European regulation.

Sorbán Kinga 2013-ban szerezte jogászdiplomáját az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán, jelenleg a Pécsi Tudományegyetem infokommunikációs szakjogász képzésének hallgatója. 2017-ben az ELTE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolájának hallgatójaként abszolutóriumot szerzett. A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság audiovizuális médiaszabályozással foglalkozó munkatársa.